

Jaargang 43
Nummer 7
November 2012
Prijs € 6,50

PvdA wint
Scholierenverkiezingen

Maatschappij Politiek

Vakblad voor
Maatschappijleer

Programma provincie Zuid-Holland

De Haagse Tribune heeft in samenwerking met de provincie Zuid-Holland een extra programma ontwikkeld voor scholen. Leerlingen maken in dit programma op locatie kennis met de provinciale overheid: in het Provinciehuis in Den Haag. Uw leerlingen ontmoeten een lid van de Provinciale Staten en bekijken een film over de rol en taken van de provincie. Vervolgens spelen ze het spel 'Verdeel de ruimte' (vmbo en mbo 1 en 2) of doen het rollenspel (mbo 3 en 4 en havo/vwo). Het programma is gratis en duurt twee uur. Ga voor meer informatie naar: www.prodemos.nl/ZH.

Huis voor democratie en rechtsstaat **ProDemos**

Redactioneel

Van de 13 miljoen Nederlandse kiesgerechtigden ging 12 september driekwart naar de stembus, bijna 10 miljoen dus. Deze *Maatschappij & Politiek* bevat het tweede deel van het drieluik van Jan de Kievid over de Indiase democratie. Laat tot u doordringen dat India 1,2 miljard inwoners telt en dat tegenover elke Nederlandse kiezer ruwweg honderd Indiase kiezers staan. Sta ook even stil bij de enorme sociale problemen van het Indiase subcontinent en bedenk dan hoe groot de prestatie eigenlijk was en is om de Indiase democratie overeind te houden.

Van groot naar klein: nergens was de verkiezingsuitslag zo spectaculair als in Volendam. Zouden de Volendammers de Tweede Kamer hebben mogen samenstellen, dan had de VVD 65 zetels gehaald en met de PVV, ondanks zwaar verlies toch nog uitkomend op 25 zetels, een conservatief-liberale/rechts-populistische kabinetscoalitie kunnen vormen. *Maatschappij & Politiek* vroeg een lokale VVD'ster naar een verklaring.

Het Nederlandse onderwijsstelsel uitleggen aan buitenlanders valt niet mee. Coen Gelinck was in de Verenigde Staten en ontdekte dat het Amerikaanse onderwijsstelsel net zo moeilijk valt te doorgronden. Beide stelsels lijken meer gemeen te hebben. Net als hier blijken scholen failliet te kunnen gaan, maar eerlijk is eerlijk: ligt dat in de Verenigde Staten aan de armoede in sommige schooldistricten, hier worden de faillissementen veroorzaakt door schoolbestuurders die ondernemers denken te zijn en dat willen bewijzen door grote financiële risico's te nemen.

Hans van der Heijde

Inhoud

PvdA grootste partij 4
Uitslag van Scholierenverkiezingen

M&P-voorspellers beter dan opiniepeilers 6

Schuimkloppen met de peilstok 7
Sceptis over opiniepeilingen

De nieuwe democratie 8
E-mailwisseling tussen Hans van der Heijde en Jan de Kievid

Vijf vragen aan de VVD in Volendam 11

Stakende leraren in Chicago 12
Verslag van een studiereis naar de Verenigde Staten

Pilot belicht 14

Kaste, godsdienst en seculiere staat 16
Politiek en democratie in India II

RUBRIEKEN

Mijn lokaal 10

Grom 15

De Werkvloer 19
Differentiatie

Geknipt 20

Recensie 21
Fact-checker

NVLM 22

Gesignaleerd 23

Theatervoorstelling

STRAF

Hoe voelt het als iemand een straf krijgt die niet gerechtvaardigd lijkt? Acteur en theatermaker Rens van de Rijdt neemt zijn publiek mee in een bijzonder verhaal over recht en rechtvaardigheid. ProDemos en Matzer theaterproducties bieden u nu de mogelijkheid om deze theatervoorstelling naar uw school te halen. De voorstelling duurt één lesuur. Een gastdocent van ProDemos verzorgt een korte inleiding en de nabespreking. Na de voorstelling kunt u zelf nog een les geven over jeugdstrafrecht, de oorzaken van crimineel gedrag en de functies van straffen. U krijgt hiervoor kant-en-klaar lesmateriaal aangeleverd.

Praktische informatie:

De voorstelling wordt gespeeld in het mbo en in de bovenbouw van het vmbo. De voorstelling kan het hele najaar geboekt worden. Wij komen naar uw school als u ten minste vier, maar bij voorkeur zes klassen aan het programma laat deelnemen. De kosten bedragen € 500,- voor een dag, de voorstelling wordt dan drie keer gespeeld. Voor boekingen en vragen kunt u contact opnemen met Suzanne van de Ven van ProDemos: s.vandeven@prodemos.nl.

Huis voor democratie en rechtsstaat **ProDemos**

PvdA grootste partij

Lucia van Oosten

'Lang zal ze leven, lang zal ze leven!', neuriede Lucia van Oosten in gedachten. De bekendmaking van de uitslag van de Scholierenverkiezingen heeft dit jaar een extra feestelijk tintje, het is namelijk de twintigste verjaardag van de verkiezingen onder scholieren. Hoewel niet iedereen van dit feit op de hoogte is, lijkt onder de aanwezigen de stemming er goed in te zitten: de winnende en verliezende partijen zijn bijzonder blij met de uitslag en de basisschoolleerlingen stellen enthousiast hun brandende vragen aan politici. De kandidaat-Kamerleden zijn best bereid om antwoord te geven en ze lijken zelf maar wat blij te zijn met hun eigen spontane, creatieve ingevingen: 'Het docententekort kan het beste worden opgelost door docenten vanuit de krimpgebieden naar de Randstad te halen'.

Zo vlak voor de bekendmaking officieel begint, loopt het zaaltje in ProDemos langzaam vol met politici, journalisten en scholieren. Bij binnenkomst van de kandidaat-Kamerleden veren de basisschoolleerlingen vlug op van hun stoel en spurten naar hen toe. Tientallen jongens en meisjes verdringen zich voor een hand of een handtekening van een échte politicus. Na een welkomstwoord van presentator Jurre Bosman, geeft adjunct-directeur Eddy Habben Jansen van ProDemos een korte presentatie over het stemgedrag van scholieren in de afgelopen twintig jaar.

Politici

Eindelijk breekt dan het moment aan, onder luid gejuich van scholieren en politici maakt Habben Jansen de uitslag bekend. Een grote verliezer van de verkiezingen is bijvoorbeeld de Partij voor Mens en Spirit (MenS). Teleurgesteld is de lijsttrekker niet, maar Leo Sonneveld pleit wel voor 'meer gelijkheid van informatie'. In zijn ogen is de kiezer niet voldoende in staat gesteld om weloverwogen te stemmen wegens de gebrekkige aandacht voor zijn partij in de media. Na de bekendmaking krijgen

Foto: Jille Zuidema

de scholieren de kans om hun brandende vragen aan de Kamerleden te stellen. 'Hebben mensen in de politiek ook wel eens ruzie?', vraagt een meisje aan Herman Wegter van de ChristenUnie. Een ambitieuze, Marokkaanse jongen staat te popelen om zijn vraag aan Lea Bouwmeester van de PvdA te stellen, want hij wil wel eens weten waarom kinderen niet de politiek in mogen. Wanneer Bouwmeester vraagt of hij later de politiek in wil, knikt hij met stralende ogen.

Burgerschap

Eddy Habben Jansen toont zich tevreden over de twintigste editie van

de Scholierenverkiezingen: 'Dit jaar waren er weer meer deelnemende scholen dan in 2010. Opmerkelijk, zo aan het begin van het schooljaar'. Het aantal uitgebrachte stemmen in het voortgezet onderwijs was 117.650 en op basisscholen brachten 16.390 leerlingen hun stem uit, een groeiend aantal. Ook de politieke excursies die ProDemos voor jongeren organiseert zijn de laatste jaren steeds populairder geworden. Aan ProDemos zal het in elk geval niet liggen dat Nederlandse kinderen te weinig over burgerschap zouden weten, zoals onlangs bleek uit internationaal onderzoek. Het betreffende onderzoek noemt Habben Jansen 'discutabel', toch zou hij graag zien dat in het onderwijs meer aandacht aan burgerschap en democratie zou worden besteed: 'Het zou goed zijn als al vroeg, op jonge leeftijd, op de basisschool begonnen wordt met het lesgeven over burgerschap'. Een apart schoolvak zou niet nodig zijn, als burgerschap maar 'doorlopend en bij verschillende vakken terugkomt', aldus Habben Jansen. Over de afstand tussen politiek en burger maakt hij zich meer zorgen: 'Het is belangrijk dat

Scholieren stellen vragen aan de aanwezige Tweede Kamerleden

volksvertegenwoordigers overal in de samenleving voelsprietten hebben'. Hiermee bedoelt hij dat Kamerleden uit verschillende delen van het land en uit verschillende sectoren zouden moeten komen. Het is de taak van politici om te zorgen voor een goede afspiegeling van de maatschappij, aldus Habben Jansen. Misschien zal het de huidige generatie Kamerleden niet lukken dit probleem op te lossen, maar één Marokkaanse jongen gaat zich er later in elk geval sterk voor maken. Zeker weten. ◀

Lucia van Oosten zit in vwo-6 van het Bonaventuracollege in Leiden.

Uitslag Scholierenverkiezingen Tweede Kamer 2012

Voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen 2012 organiseerde ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat, voor de twintigste keer de landelijke Scholierenverkiezingen. Van vrijdag 7 tot en met dinsdag 11 september brachten tienduizenden middelbare scholieren en studenten uit het mbo hun stem uit.

De Scholierenverkiezingen worden altijd nauwgezet door de politiek en de media gevolgd. Ze blijken een verrassend goede voorspellende waarde te hebben voor de uitslag van de echte verkiezingen.

Partij	Stemmen	Percentage
VVD	21.032	18,25 %
PvdA	25.723	22,32
PVV	14.522	12,60
CDA	3.675	3,19
SP	9.233	8,01
D66	11.329	9,83
GroenLinks	4.594	3,99
ChristenUnie	2.367	2,05
SGP	2.363	2,05
Partij voor de Dieren	5.966	5,18
Piratenpartij	10.773	9,35
Partij voor Mens en Spirit	482	0,42
Nederland Lokaal	128	0,11
Libertarische Partij	197	0,17
Democratisch Politiek Keerpunt	122	0,11
SOPLUS	1.117	0,97
Liberaal Democratische Partij	65	0,06
Anti Europa Partij	362	0,31
SOPN	245	0,21
Partij voor de Toekomst	966	0,84

Totaal aantal geldige stemmen	115.261
Blanco	2.380
Ongeldig	9
Totaal uitgebrachte stemmen	117.650

Bron:
www.scholierenverkiezingen.nl

M&P-voorspellers beter dan opiniepeilers

Voor de zomervakantie vroegen wij u een voorspelling te doen over de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen. Onze hypothese was dat de kennis over politiek onder docenten Maatschappijleer bijzonder groot is, zodat het gemakkelijk zou moeten zijn om als lezers van *Maatschappij & Politiek* gezamenlijk de uitslag van de verkiezingen te voorspellen. Helaas bleek niets minder waar. Wellicht was u zelf ook al niet helemaal zeker van uw expertise op dit terrein, want het aantal inzendingen viel wat tegen; om precies te zijn ontvingen wij er drie. Hieronder vindt u de voorspellingen van Harry de Ridder, Tamara Strating en Cocky Voorhuis afgezet tegen de werkelijke uitslag: De drie personen die een voorspelling hebben ingestuurd verdienen

een pluim voor hun moed om aan deze prijsvraag mee te doen. Helaas is het ze niet helemaal gelukt de uitslag goed te voorspellen. Harry de Ridder en Cocky Voorhuis wijkten 64 zetels af van de uitslag. Bij Tamara Strating is dat verschil 56. Zij is dan ook de terechte winnaar van deze prijsvraag. Zij krijgt het bordspel *Zeteldans* en een cadeaubon thuisgestuurd. Ondertussen kan de redactie van *Maatschappij & Politiek* u niet verwijten dat de andere lezers van dit blad hun verantwoordelijkheid niet hebben genomen. Uw adviseur, redactielid Wolter Blankert, hielp u van de wal in de sloot. Hij voorspelde weliswaar goed dat GroenLinks het kind van de rekening zou worden, dat D66 een paar zetels zou winnen

en dat Wilders ten minste een kwart van zijn kiezers zou verliezen, maar verder voelde hij de stemming in het land bijzonder slecht aan. Hij voorzag een licht verlies voor de VVD, een grote winst voor het CDA (30 zetels!) en voorspelde dat de PvdA zeker geen 30 zetels zou halen. We troosten ons met het feit dat de opiniepeilers er ook ver naast zaten, terwijl zij nog tot een dag voor de verkiezingen konden peilen. Het advies van Wolter Blankert werd op 22 mei geschreven, de drie inzenders voorspelden de uitslag in juli. Met deze informatie in het achterhoofd hebben zij het wellicht beter gedaan dan Maurice de Hond cum suis. ◀

Coen Gelinck

	H. de Ridder	T. Strating	C. Voorhuis	Gemiddelde	Uitslag
VVD	32	34	30	32	41
PvdA	16	20	20	18,67	38
PVV	20	22	19	20,33	15
CDA	15	18	20	17,66	13
SP	33	23	29	28,33	15
D66	15	12	17	14,67	12
GroenLinks	4	10	6	6,67	4
ChristenUnie	7	7	5	6,33	5
SGP	3	2	2	2,33	3
Partij voor de Dieren	3	2	1	2	2
50PLUS	1	0	1	0,67	2
Piratenpartij	1	0	0	0,33	0
Welke coalitie?	VVD, PvdA, CDA, D66	VVD, PvdA, SP, D66	SP, PvdA, CDA, D66		

Scepsis over opiniepeilingen

Schuimkoppen met de peilstok

Hans van der Heijde

Zodra er verkiezingen in aantocht zijn worden we gepeild. Beter uitgedrukt: een representatief geachte promillage van de Nederlanders moet elke dag zijn mond open doen opdat de peilers er hun peilstok in kunnen laten zakken. Omdat peilingen van invloed op stemgedrag kunnen zijn, pleiten sommigen voor een verbod op publicatie van peilingen vanaf een of twee weken voor de verkiezingen. Buren en vrienden kunnen ook van invloed zijn op iemands keuze, en dus is het invloedsargument onzin: als dat hout snijdt zouden vanaf een week voor de verkiezingen ook alle gesprekken over politiek moeten worden verboden.

Er is een veel beter argument voor een moratoriumperiode. Althans voor een moratorium op onzindelijke interpretaties van peilresultaten - die kennen foutmarges, in de orde van grootte van minstens één zetel. Wordt een partij op tien zetels gepeild, dan moet dat, gegeven die foutmarge, als negen, tien of elf zetels worden gelezen. Wordt die partij een dag later op elf zetels gepeild, dan moet men dat als tien, elf of twaalf zetels lezen. Het zou dus kunnen dat er in werkelijkheid (die van alle kiezers) helemaal geen sprake van virtueel zetelwinst was. Sterker, het is mogelijk dat men in werkelijkheid van virtueel zetelverlies kon spreken: als die gepeilde tien in werkelijkheid elf zouden zijn geweest en die gepeilde elf in werkelijkheid tien. Met andere woorden: uit een dergelijke stijging mogen geen conclusies worden getrokken. Dat gebeurt echter wel, en vergezeld van opgewonden *hineininterpretaties* bovendien, zie Maurice de Hond in *De Wereld Draait Door*. Weten De Hond cum suis en Matthijs van Nieuwkerk en de zijnen niet dat er geen enkele grond voor zulke conclusies is? Vast wel, maar liever onzin die tot reuring kan worden opgeklopt dan saaie waarheid, zal hun leidende beginsel zijn. Willens en wetens wordt het publiek met beweringen, beargumenteerd met peilingen beïnvloed, maar waarvoor - indien de foutmarges van die peilingen in acht worden genomen - geen enkele statistische grond bestaat. Waar bleven en blijven de fact-checkers, of kunnen die niet uit de voeten met beweringen die noch als waar, noch als half waar, noch als onwaar kunnen worden betiteld? Misschien helpt de toevoeging van een extra categorie: tot schuim geklopte lucht. Wat moet - en in veel landen moet dat ook - is dat publicatie van opiniepeilingen (en niet alleen verkiezingspeilingen!)

vergezeld moet gaan van voor ieder begrijpelijke tekst en uitleg van representativiteit en foutmarges. Of dat voldoende is om een einde aan het journalistieke schuimkloppen met peilingen te maken mag worden betwijfeld, maar het biedt het publiek in elk geval enige verdediging daartegen. In *Maatschappij & Politiek* van december 2008 werd het boekje *Wat 93,7 procent van de Nederlanders moet weten over opiniepeilingen* van W.L. Tiemeijer besproken en krachtig aanbevolen. Tiemeijer biedt de lezer een uiterst toegankelijke spoedcursus scepsis met betrekking tot opiniepeilingen en verdient het daarom ook anno nu nog eens onder de aandacht te worden gebracht. ◀

Dag Jan,

Had jij dat ook tijdens de verkiezing-campagne, de neiging om al na een minuut of vijf van zender te wisselen als er een lijsttrekkersdebat op televisie was, omdat die debatten eigenlijk amper het adjectief *politiek* verdienen en nog het meest op gekibbel op de boekhoudafdeling leken?

In *De nieuwe democratie* verdedigt Willem Schinkel de stelling dat de huidige parlementaire democratie - en niet alleen de Nederlandse - aan depolitiseren te gronde gaat. De afgelopen campagne biedt daar een goede illustratie van.

De economische crisis verschijnt als een soort natuurramp (en niet als gevolg van menselijk handelen) en het enige wat je ertegen kunt doen is zoveel mogelijk op overheidsuitgaven besparen, zo lijkt het en zo redeneren alle partijen, van links tot rechts. Staan Keynes en Roosevelt *New Deal* niet meer in de economische handboeken?

Het moet zo langzamerhand toch iedereen wel duidelijk zijn dat de crisis veroorzaakt is door een financieel-economische sector (de aanduiding *dienstensector* kan Van Dale wel schrappen, dunkt me) die onbeperkt vrijheid van handelen kreeg en die vrijheid misbruikte voor het opzetten van piramidespelen met financiële producten; spelletjes die met axiomatische zekerheid verkeerd zouden aflopen. Geen spel zonder spelers: dankzij de privatiseringsgolf van de jaren negentig kregen voordien onder het overheidsjuk zuchtende besturen en directies van woningcorporaties, nutsbedrijven en een waaier van instellingen op allerlei terreinen de handen vrij. Handen waarmee zij onmiddellijk het begrip *algemeen belang* uit de statuten gumden en door *bonus* vervingen, te realiseren door met het beheerde kapitaal aan de roulettetafels van de banken en de beurzen aan te schuiven.

Dat was allemaal mogelijk dankzij de heiligverklaring van de vrije markt: het communistische failliet had voor eens en altijd bewezen dat de liberale democratie - de combinatie van representatieve democratie en vrije markt economie dus - van alle denkbare politiek-economische ordeningen de beste, of in elk geval de minst slechte was. Met de hegemonie van de liberale democratie tekende zich

het einde van de geschiedenis af, zei Francis Fukuyama.

Dat idee is een depolitiserend idee. Er lijken buiten de liberale democratie geen aanvaardbare politieke alternatieven meer te zijn, maar alleen al dat *de* is bedrieglijk, omdat het suggereert dat de enige vorm van liberale democratie de bestaande is. Ik denk dat het nogal wat uitmaakt of je met de huidige, conservatief-liberale democratie hebt te maken, of met een progressief-liberale.

Het is ook depolitiserend omdat de ideologie van de liberale democratie stelt dat alles wat vermarkt kan worden, ook vermarkt *moet* worden, oftewel bevrijd van staatsinvloed. Markt en politiek verschijnen zo als gescheiden sferen: aan de politici het huishoudboekje van de staat en hun (enige) taak dat op orde te houden, aan de vrije markt alle andere maatschappelijke activiteiten.

Er zit trouwens een lelijke tegenstrijdigheid in dat (conservatief) liberale denken: enerzijds een harde overheidshand in de zin van strenger straffen en meer blauw op straat (de crimineel loert overal), anderzijds een overheid die zich niet mag bemoeien met financieel-economische activiteiten die ieder redelijk denkend mens als roof en bedrog beschouwt. Erger nog, veel van de uitwassen in de geprivatiseerde ondernemingen zouden, toen ze nog niet waren geprivatiseerd, strafrechtelijk als crimineel zijn aangemerkt.

Intussen is de conservatief-liberale democratische ideologie (nog steeds?) zo sterk dat geen politicus of partij, links, rechts of populistisch, buiten haar kaders kan of durft te treden. Nog armoediger is het dat zij de feitelijke, bestaande verhoudingen voor de enig mogelijke verschijningsvorm van het liberaal-democratische ideaaltype aanzien, en daarmee eigenlijk ontkennen dat het om een ideologie gaat. Fundamentele kritiek, fundamenteel in de zin van zich richtend op veranderingen van de bestaande orde als het gaat om, bijvoorbeeld, milieu, maatschappelijke tweedeling in hoger en lager opgeleiden, of het steeds meer autoritair worden van de arbeidsverhoudingen, dat ondanks alle medezeggenschap- en ondernemingsraden werknemers mond dood maakt? Ik hoor er niets over, zelfs niet bij links. Ook die stilte is een gevolg

De nieuwe democratie

E-mailwisseling tussen Hans van der Heijde en Jan de Kievid

van de depolitiseren: dergelijke fundamentele kwesties, die aan de kern raken van de dynamiek van het systeem, zijn al privatiserend en deregulerend over de rand van het politieke bord geschoven. Het lijkt wel of politici en partijen die depolitiseren wel aangenaam vinden, want als de burgers beginnen te mokken, dan krijgt Europa de schuld: 'het moet nu eenmaal van Brussel'.

Met hartelijke groet,

Hans

Hans van der Heijde is docent aan de lerarenopleiding (Maatschappijleer en Geschiedenis) van de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. Hij is hoofdredacteur van Maatschappij & Politiek en coauteur van de Delphi havo- en vwo-methoden Maatschappijleer.

Dag Hans,

Ja, ook ik was meestal snel uitgekeken op de verkiezingsdebatten. Dat heeft veel te maken met depolitiseren en desolidariseren. Ondanks wat retoriek van sommige lijsttrekkers, bevestigden de debatten deze hoofdelementen uit het 350 pagina's dikke pamflet van Willem Schinkel, de *angry young man* van de Nederlandse sociologie.

De democratische politiek heeft grote economische en financiële belangen nooit voldoende onder controle gekregen, maar dat het zo uit de hand is gelopen hebben de partijen ook aan zichzelf te wijten. Zonder enig benul van inzichten van zowel Karl Marx als Adam Smith, die als tegenwicht tegen de neoliberale uitwassen hadden kunnen dienen, hebben ze privatiseringen en dereguleringen aanvaard of zelfs enthousiast omarmd.

Er zijn nauwelijks nog alternatieve ideologieën, maar 'zonder ideologische veren loopt de rode haan in zijn blote kont', merkte socioloog Bart Tromp op over het afschudden van die veren door PvdA-leider Wim Kok. Zulke kale scharmkels dragen niet bij aan een inhoudelijk politiek debat. Daarom gaat de discussie vooral over de bekritiseerde, maar wel door iedereen gebruikte prognoses van het Centraal Planbureau. Zelfs de SP, het minst besmet met het neoliberale virus, zet zulke cijfers trots in een folder. De partijen richten zich tot de kiezers alsof ze eendimensionale, uitsluitend op hun portemonnee gefixeerde wezens zijn. Ze worden gestimuleerd om zich als klant te gedragen of - als ze nog een beetje burger zijn - als calculerende burgers.

Met vergezichten over rechtvaardigheid en solidariteit, ook buiten de grenzen, worden kiezers niet lastiggevallen. In een tijdperk van versnelde globalisering komt de rest van de wereld alleen binnen via de problemen rond de euro. Dat blijft echter keurig - of jammerlijk - binnen de grenzen van wat Schinkel *probleemmanagement* en *boekhouderdemocratie* in plaats van *politiek* noemt. Het gaat niet om visies op de toekomst van Europa, maar om wat de Europese samenwerking in de portemonnee oplevert of juist kost.

In een interview met *de Volkskrant* van 2 juni 2012 noemde Schinkel het Lenteakkoord na de val van het kabinet-Rutte en het initiatief van de G500 (jongeren die de programma's van de gevestigde partijen proberen te beïnvloeden) recente voorbeelden van depolitiseren. Nieuw is een club van honderd progressieve liberalen die zichzelf ziet als een voorhoede met slagkracht die nieuwe vergezichten schetst: 'Over 80 procent waren we het zo eens. De overheid is bijvoorbeeld veel te groot. De belastingen kunnen echt omlaag' (*de Volkskrant*, 4 september 2012). Met zulke *vergezichten* kunnen we natuurlijk lang wachten op buiten gevestigde kaders tredend politiek denken, waarvoor Schinkel pleit.

In de verkiezingscampagne leek de politiek even terug met de strijd tussen VVD en PvdA, waarvan de standpunten zeer

of zelfs fundamenteel verschillend werden genoemd. De uitslag zou volgens veel commentatoren op een ingrijpende herinrichting van het politieke landschap wijzen. Dat is maar de vraag, het is eerder een - mogelijk tijdelijke - verschuiving van een deel van de kiezers binnen links en binnen rechts, en de kabinetsformatie zal waarschijnlijk uitmonden in een regering die zich op technocratisch probleemmanagement richt.

Schinkel pleit in navolging van de Franse socioloog Pierre Bourdieu voor een 'links van links... een ruimte waar nog over werkelijke alternatieven kan worden gedacht.' Hij spreekt van politiek als utopische toekomstvisies met elkaar strijden om vragen van solidariteit en rechtvaardigheid. Vanuit dit uitgangspunt is zijn kritiek op de depolitiseren terecht. Het ligt ook voor de hand dat hij dit idee van politiek hanteert als hij buiten de dominante kaders en ideologieën over belangrijke problemen probeert te denken. Daarbij benadrukt Schinkel hoe sterk de neoliberale consensus belangrijke problemen uit de politieke discussies en zelfs uit de herinnering heeft verdreven.

Politiek heeft echter een januskop. Het gaat om ideeën, tegenstellingen en strijd, zeker, maar effectieve politiek kan ook niet zonder consensus, samenwerking en compromissen, al versmalt teveel daarvan politiek tot bestuur, beleid en probleemmanagement. Als Schinkel mensen niet alleen aan het denken wil zetten, maar ook wil bijdragen aan de verbetering van de in zijn ogen miserabele staat van politiek en democratie in Nederland en andere westerse landen, kan de vraag naar wat er moet gebeuren niet buiten beschouwing blijven. Misschien kunnen we, uitgaande van wat Schinkel schrijft, het daar in volgende e-mailwisselingen over hebben.

Hartelijke groet,

Jan

Jan de Kievid is gepensioneerd docent Lerarenopleiding Maatschappijleer tweedegraads bevoegdheid.

Lokaal of geen lokaal; dat is de kwestie! Is dit herkenbaar of heeft u een vast, eigen lokaal, en hoe ziet dat er dan uit: mooi, nieuw, ICT-faciliteiten, of meer van het type kauwgom, wippend tafeltje en te weinig stoelen? Wilt u een hier goedvol pleidooi houden voor een eigen plek? Of maakt het u eigenlijk niets uit? Maatschappij & Politiek hoort het allemaal graag van u!

Stuur uw bijdrage voor de rubriek 'Mijn lokaal', van maximaal 400 woorden, bij voorkeur met foto van uw eigen lokaal, naar: menp@prodemos.nl.

Na jaren heen en weer lopen - soms met stevige pas om de bel voor te zijn - van het ene naar het andere lokaal, met in de armen een krat met lesmateriaal (heb ik wel alles bij me wat ik nodig heb?) prijs ik me gelukkig met een eigen maatschappijleerlokaal. Een eigen lokaal geeft rust in een hectische werkomgeving. Het lesmateriaal is voorhanden. Je kunt uit de voeten met de apparatuur. Aan het einde van de dag het bord wissen en het materiaal klaarleggen voor de volgende dag. Je weet waar je extra krijtjes en papier kunt vinden. Je kunt het lokaal schoonhouden. Je kunt een voorraad van je favoriete theesoorten aanleggen. Je kunt een band opbouwen met je collega in het naburige vaklokaal. In mijn geval een bijzondere collega en inmiddels goede vriend. Bonus!

Kort gezegd, je kunt een omgeving creëren waarin jij je prettig voelt. Voor mij betekent dat een omgeving die rust biedt, maar ook prikkelt. Ik vind het belangrijk om de samenleving het lokaal binnen te halen: het lokaal als klein venster op de buitenwereld.

Aan de wanden hangen allerlei posters over maatschappelijke thema's, soms door leerlingen zelf gemaakt. Een grote wereldkaart kan natuurlijk niet ontbreken. En in verkiezingstijd is het prettig dat je ruimte hebt voor alle verkiezingsposters en niet alleen voor die van je eigen voorkeur.

Op een groot prikbord is ruimte voor mooie foto's uit de krant en artikelen die leerlingen meebrengen als zij hun 'nieuws van de week' presenteren. Soms hangt daar ineens ook een actie- of campagneposter, ongezien door leerlingen opgeprikt. Zo wordt het lokaal ook een beetje hun lokaal.

Mina Potter
Montessori Lyceum Amsterdam

Vijf vragen aan de VVD in Volendam

De VVD boekte een grote winst en de PVV verloor dik bij de Tweede Kamerverkiezingen. Nergens gebeurde dat zo spectaculair als in Volendam. Zou Volendam zowel in 2010 als in 2012 de Tweede Kamer hebben mogen samenstellen dan was de VVD van 38 naar 65 zetels gegaan en de PVV van 47 naar 25. Met 21 zetels zou het CDA overigens nog stevig in het zadel zitten.¹ Vijf vragen aan Margret Veerman, bestuursvoorzitter van de lokale VVD in de gemeente Edam-Volendam en maatschappijleerdocent, over die uitslag.

1 In Volendam zijn nauwelijks moslims en de Europese Unie zal het dorp, met zijn toerisme en zijn vis- en garnalenvangst, eerder goed dan kwaad doen. Kunt u de huidige populariteit van de PVV in Volendam verklaren, want ondanks de neergang scoort deze partij nog steeds fors hoger dan het landelijke gemiddelde?

'Volendam is een gemeenschap die Josse de Voogd (tijdelijk medewerker van het Wetenschappelijk Bureau van GroenLinks) omschrijft als een typische rolluikgemeente. Er heerst een enorm gevoel van gezamenlijke identiteit, een wij-gevoel, en de sociale afstand tussen de inwoners is klein. Uiteraard heeft een dergelijk gesloten gemeenschap ook een keerzijde. Door het sterke wij-gevoel ontstaat een soort sociaal isolement, waardoor weinig begrip wordt opgebracht voor mensen die het anders doen, zoals moslims. Ook al zijn er slechts enkele woonachtig in onze gemeente, Nederland is klein en via de media worden alle problemen rond de toenemende etnische diversiteit de huiskamer binnen geslingerd. De in de media breed uitgemeten problemen zorgen voor nog meer onbegrip, boosheid en afstand. Geert Wilders speelt hier met zijn klare taal handig op in.'

2 Natuurlijk werken de VVD en de PVV als communicerende vaten tijdens verkiezingen. Wint de een, dan verliest de ander. De VVD scoorde nu dik, ook in vergelijking met de rest van Nederland. Wat is het recept?

'Het recept is dat de beginselen van het liberalisme van vrijheid en eigen verantwoordelijkheid ook de beginselen zijn van de gemiddelde Volendammer. Niemand in Volendam vindt het prettig om afhankelijk te zijn van een ander, en op bemoeienis van buiten zit men al helemaal niet te wachten. Iedereen dopt hier zijn eigen boontjes, zo is nou eenmaal de mentaliteit. Er wordt altijd in kansen en oplossingen gedacht. Er zijn dan ook veel zelfstandig ondernemers in Volendam en die stemmen dan weer op ene liberale partij: de VVD.'

3 Mona Keijzer is van origine een Volendamse en prominent lid van het CDA. In hoeverre heeft dit lokaal nog in de uitslag gespeeld?

'Ondanks de deelname van Mona Keijzer, die hier overigens wel aardig campagne heeft gevoerd, levert het CDA hier in Edam-Volendam in. Ik heb de gedetailleerde overzichten nog niet gezien maar waarschijnlijk zijn de meeste stemmen voor het CDA hier wel naar de nummer twee op de lijst gegaan en niet naar de heer Buma.'

4 Tijdens de lessen Maatschappijleer op middelbare scholen wordt veel aandacht aan politiek besteed. Leerlingen, zeker vmbo'ers, vinden politiek meestal niet zo spannend. Hoe kunnen docenten dit onderwerp toch spannend maken?

'De ervaring leert dat vmbo'ers het veel prettiger luisteren vinden als de lesstof aan persoonlijke ervaringen wordt gekoppeld en dan het liefst ervaringen die aansluiten op de belevingswereld van de leerling. Op die manier kunnen ze de stof gemakkelijker plaatsen en beter onthouden. Ik heb laatst in een vierde vmbo-t-klas op het Don Bosco College te Volendam een les politieke besluitvorming gekoppeld aan de Nieuwjaarsbrand in Volendam. Mijn vader was toentertijd raadslid en mijn zus was slachtoffer. Ik heb zelden een klas zo ademloos de begrippen verantwoordelijkheid, politici, belangen, gemeenteraad en dagelijks bestuur zien verwerken.'

5 Eigenlijk heeft men in Volendam, met een local hero als Mona Keijzer, een unieke kans politiek op een aansprekende manier de klas in te krijgen. Zou men op de twee middelbare scholen in Edam-Volendam Mona Keijzer niet de klas in moeten trekken voor wat gastlessen, en zouden docenten Maatschappijleer in steden waar prominente kandidaten wonen dat niet ook vaak moeten doen?

'Absoluut! Als je zo'n mogelijkheid niet probeert te benutten, is dat een gemiste kans. Bovendien denk ik dat het voor de politici ook een kans is om jongeren te laten zien waar ze zich mee bezighouden, hoe ze dat doen en waarom. Op die manier dichten ze ook de kloof die er vaak is tussen de (jongere) burgers en de politici. Een win-winsituatie dus, als je het mij vraagt. Die gastlessen zullen de leerlingen altijd bijblijven en als docent kun je er naderhand naar terugkoppelen. Een uitstekend idee dus! ◀

Douwe van Domselaar

1. In Volendam scoorde de VVD 43,3 procent, de PVV 16,8 procent en het CDA 14,1 procent.

Stakende leraren in Chicago

Coen Gelinck

In juni en juli had Coen Gelinck het voorrecht deel te nemen aan een studiereis naar de Verenigde Staten. Tijdens deze *Study of the U.S. Institutes for Secondary Educators and Scholars* (SUSI) verdiepte hij zich samen met 28 leraren, conrectoren en schoolinspecteurs uit 27 andere landen in het Amerikaanse onderwijssysteem. Uiteindelijk moest Gelinck tot de conclusie komen dat het hem niet zou lukken het Amerikaanse onderwijs helemaal te doorgronden: alles is net even anders georganiseerd dan in het Nederlandse onderwijssysteem, de Amerikanen regelen het onderwijs in elke staat anders en binnen die staten kunnen grote verschillen tussen de diverse schooldistricten bestaan. Met al die slagen om de arm voelt hij zich toch uitgedaagd er enig licht op te werpen, vooral naar aanleiding van een bericht in *de Volkskrant*: 'Onderwijsbonden botsen met Obama'.¹

In het *Volkskrant*-artikel staat dat er een grote lerarenstaking in Chicago dreigt, georganiseerd door de *Chicago Teachers Union*. Deze staking is interessant tegen de achtergrond van de komende presidentsverkiezingen, omdat de vakbond zich tegen het Democratische bestuur van Chicago keert en de lijntjes tussen Obama en Chicago kort zijn. Zo was Obama's minister van Onderwijs Arne Duncan tot een paar jaar geleden zelf actief in de onderwijswereld van Chicago. In de aanloop naar de presidentsverkiezingen is het natuurlijk vervelend voor de president dat een vakbond, waarvan vooral Democraten lid zijn, zich tegen de door hem gesteunde onderwijshervormingen keert. Deze staking hing al een tijdje in de lucht, want bij het studiebezoek aan het schooldistrict Chicago op 9 juli werd al verteld dat de leraren zouden gaan staken. In *de Volkskrant* staat dat de vakbonden zich tegen de loonbevrozing en een objectievere beoordeling van

leraren keren. In Chicago werd echter verteld dat het niet zozeer om het salaris gaat, maar om het respect voor docenten. Volgens een vertegenwoordiger van het schooldistrict zijn de leraren boos omdat ze 'overal de schuld van krijgen'. Dat geluid wordt in Nederland ook wel eens gehoord, maar leraren in de Verenigde Staten hebben waarschijnlijk meer redenen om een staking uit te roepen dan hier. Er is namelijk nogal wat aan de hand in het Amerikaanse onderwijs.

Californië

Dat werd duidelijk in Californië, tijdens de eerste etappe van de studiereis. Bij het bezoek aan het Huis van Afgevaardigden van de staat Californië werd kennisgemaakt met een lobbyist die namens de *Bill & Melinda Gates Foundation* politici probeert voor te lichten over de activiteiten die deze stichting verricht om het onderwijs in deze staat weer een beetje op niveau te krijgen.

Qua prestaties bungelt Californië bijna onderaan het lijstje van vijftig Amerikaanse staten. De belangrijkste oorzaak is het gebrek aan geld. Er wordt bijvoorbeeld gedacht over het inkorten van het schooljaar met drie weken om zo de kosten te verminderen. De *Gates Foundation* probeert nu *best practices* te verspreiden in deze staat. Een tekort aan geld lijkt overal in het Amerikaanse onderwijs een oorzaak van veel problemen te zijn, maar in Californië is dit probleem extra nijpend omdat kiezers heel veel mogelijkheden hebben om via de stembus belastingverhogingen tegen te houden. Overigens is de manier waarop het geld wordt verdeeld ook zeer ongelijk. Scholen krijgen 42 procent van hun budget van de gemeente, 49 procent van de staat en 8 procent van de federale overheid. Het aandeel dat gemeenten aan de bekostiging van scholen leveren, wordt met *property tax* gefinancierd, vergelijkbaar met de Nederlandse onroerendezaakbelasting.

Het gevolg is dat schooldistricten die in armere gemeenten liggen veel minder geld hebben te besteden dan schooldistricten in rijkere delen van het land. De voorzitter van het schooldistrict in Chico, Californië vertelde dat, als er niets verandert, in 2015 80 procent van de schooldistricten failliet is.

Charterscholen

Geldtekort lijkt echter niet het enige probleem te zijn. Sinds de wet *No Child left behind*, die onder president George W. Bush is ingevoerd, kan de staat scholen die onderpresteren streng aanpakken. Met deze wet wil de regering de prestaties van alle leerlingen op een hoger niveau brengen. Door regelmatig toetsen af te nemen moet worden gemeten of die prestaties ook echt omhoog gaan. Net als in Nederland wordt er dan vooral gekeken naar rekenen en taal, en net zoals hier is er veel kritiek op de grote nadruk op toetsen. Als de prestaties van scholen achterblijven wordt er vaak hard ingegrepen. Zo kan de directie of een deel van de docenten worden vervangen. Ook worden scholen gesloten en dan opnieuw geopend. Een leiderschapscommissie met docenten, ouders, vertegenwoordigers van de gemeenschap en bestuurders moet dan een plan maken om de school weer op de rails te krijgen.

Veel van de openbare scholen die sluiten, worden weer als een zogenaamde *charterschool* heropend. Een charter school heeft meer vrijheid en hoeft zich minder dan de openbare scholen aan allerlei overheidsvoorschriften te houden. Ook heeft het schooldistrict vaak minder in de melk te brokkelen bij charterscholen. Een charterschool wordt echter wel met publieke middelen gefinancierd, het is geen privéschool. Door het oprichten van charterscholen krijgen ouders meer schoolkeuzemogelijkheden. Dat is vooral prettig in gebieden waar openbare scholen niet goed functioneren. Volgens sommigen zijn charterscholen echter een opstapje naar een systeem van *vouchers*, waarmee ouders zelf een openbare of privéschool voor hun kinderen zouden kunnen zoeken. Federaal belastinggeld zou dan worden gebruikt om privéscholen te betalen. Volgens anderen zijn charterscholen er juist gekomen om keuzevrijheid mogelijk te maken zonder

vouchers in te voeren. Presidentskandidaat Mitt Romney pleit in zijn campagne voor een systeem waarbij ouders keuzevrijheid krijgen en zelf mogen bepalen of ze federaal geld in openbare scholen, charterscholen, onlinescholen of privéscholen stoppen; *vouchers* dus. Hij noemt dat alleen niet zo, omdat dit een beladen term is geworden. De Democraten zijn tegen vouchers, maar Obama is wel voorstander van charterscholen en het evalueren van docenten op basis van toetsresultaten van leerlingen. Die punten stonden al langer op de Republikeinse agenda. Dat kan verklaren waarom ook zijn natuurlijke bondgenoten, de onderwijsvakbonden, niet altijd blij met Obama zijn.

Landelijke normen

De nadruk op de prestaties die leerlingen en scholen moeten leveren, het ontstaan van charterscholen en de discussie over schoolkeuzevrijheid voor ouders hebben er mogelijk allemaal mee te

Stakende docenten in Chicago
(foto: Brad Perkins)

maken dat er in de Verenigde Staten veel scholen zijn die het niet zo goed doen. Dat Bill Gates in actie komt om het onderwijsniveau omhoog te krikken is ook een signaal in die richting. Voor het eerst komen er in de Verenigde Staten nu wel landelijke normen, zodat leerlingen in het hele land aan dezelfde eindtermen zullen moeten voldoen. Bijna alle staten hebben deze *common core standards* geaccepteerd, hetgeen ook meer mogelijkheden geeft om scholen en docenten rekenschap af te laten leggen. In de praktijk is de startsituatie van scholen echter natuurlijk ongelijk. In Chicago zijn openbare buurtscholen die alle leerlingen uit hun buurt moeten accepteren, magneetscholen die leerlingen met een bepaald profiel mogen aantrekken en een beperkt aantal

vervolg op pagina 15

Inspelen op de actualiteit

In het nieuwe havo/vwo-examenprogramma is gekozen voor een schoolexamen Domein F (Actualiteit) en G (Verkiezingen), waarbij het gaat om een actuele situatie die zich aandient. Als verantwoording voor deze keuze meldt het rapport Schnabel (2009): 'Als er iets opmerkelijks in de samenleving gebeurt, willen leerlingen daar bij het vak over praten. Dat gebeurt vaak ad hoc en in beperkte tijd, omdat de docent "verder moet met de stof". Dat is een gemiste kans omdat het vak leerlingen wil leren hoe vraagstukken kunnen worden geanalyseerd. Door dit vaker met leerlingen te oefenen wordt de kennis van het vak toegepaste kennis'.

Al in het eerste pilotjaar deed zich de mogelijkheid voor om een actualiteit van de val van het kabinet en de Tweede Kamerverkiezingen van 12 september centraal te stellen. Alle pilotscholen kozen ervoor om het nieuwe schooljaar met de verkiezingen te beginnen, zowel in de vierde als vijfde klas van de havo en het vwo. De andere domeinen zijn in de programmering later in het schooljaar gezet. In het Domein G, Analyse van een Politieke Actualiteit, leren leerlingen over sociale en politieke participatie en concreet over ontwikkelingen en verschuivingen in deelname aan verkiezingen en in voorkeur voor partijen. Niet alleen het Nederlandse kiesstelsel, maar ook dat van de Verenigde Staten komt aan bod. Dat is bekende stof die ook in het reguliere programma bij het domein Politieke Besluitvorming voorkomt. Geredeneerd vanuit de concept-contextbenadering komen hoofdconcepten als *binding en vorming* en kernconcepten als *representativiteit, macht/gezag, democratisering, individualisering en ideologie* centraal te staan. Leerlingen leren deze toepassen op de actuele verkiezingen. Zo wordt het toenemend aantal zwevende kiezers en de wisselingen in partijvoorkeur bekeken vanuit het hoofdconcept Verandering met het daarbij behorende kernconcept Individualisering. Leerlingen wordt gevraagd om een hypothese te formuleren over de terugloop in het opkomstpercentage bij de Tweede Kamerverkiezingen, waarin één van de kernconcepten is opgenomen. Leerlingen die al een jaar met het pilotmateriaal hebben gewerkt en zich de kernconcepten al voor een groot deel hebben eigen gemaakt, lukte dat wel, maar voor de nieuwkomers in de pilot op havo-4 was het meteen stevige kost.

Analysevragen

Wekelijks wordt nader op een actuele kwestie ingegaan, zoals de commotie over de uitspraak van SGP-lijsttrekker Kees Van der Staaij inzake zwangerschap na verkrachting. Van leerlingen wordt gevraagd met behulp van de standaard analysevragen met kernconcepten deze kwestie te analyseren: waarom was de verontwaardiging zo groot, welke SGP-ideologie was te horen achter dit standpunt en welke kenmerken van de Nederlandse cultuur kwamen bij deze kwestie naar voren?

In de week van de verkiezingen zelf gaat het uiteraard vooral om de uitslag, maar ook over de kwestie van de peilingen en de vermeende rol ervan op de verkiezingsuitslag. Aan de hand van een aflevering van *Labyrint*¹ werd met leerlingen dieper ingegaan op de representativiteit van een steekproef die ten grondslag aan peilingen ligt. Het kernconcept Representativiteit komt zo meerdere keren voor en daarmee leren leerlingen het toepassen telkens weer in een ander context. Het is niet aan te nemen dat de pilot elk jaar met een dergelijke urgente politieke actualiteit wordt geconfronteerd. Er zijn ook alternatieve invullingen voor Domein F die pilotscholen uitproberen: van de onderwijstijd van twee of drie jaar Maatschappijwetenschappen dertig lessen gebruiken om in elk daarvan een leerling een actuele kwestie te laten presenteren, die hij nader aan een analyse onderworpen heeft met behulp van de kernconcepten. Dat geeft afwisseling met de doceer- en opdrachtenlessen en stimuleert leerlingen om zich in actuele zaken te verdiepen.

Met de Amerikaanse presidentsverkiezingen op dinsdag 6 november 2012 op komst sluit ook deze actualiteit naadloos aan op de lesstof. Er kunnen vergelijkingen worden gemaakt tussen de opkomstpercentages van Nederlandse en Amerikaanse kiezers en verklaringen worden gezocht, hoe het kiesstelsel ertoe bijdraagt dat de opkomst bij de Amerikaanse verkiezingen veel lager is dan bij Nederlandse verkiezingen.

Actualiteit draagt bij tot de verlevendiging van de les en maakt de abstracte leerstof concreet. Dat was in elk geval de intentie bij het ontwerpen van deze domeinen in het nieuwe examenprogramma.

Noot

1. www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1286591

Lieke Meijs

vervolg van pagina 13

selective enrolment-scholen, waarvoor leerlingen een toelatingstoets moeten doen. Om precies te zijn heeft het schooldistrict 150 scholen, waarvan er negen aan de poort mogen selecteren. Kritiek op het systeem is natuurlijk dat de charterscholen (bijvoorbeeld magnet- of *selective enrolment*-scholen) de goede leerlingen trekken, waardoor de openbare buurtscholen met de mindere goden blijven zitten - en zie dan nog maar eens aan de eisen van *No Child Left Behind* te voldoen.

Staken?

Het is begrijpelijk dat docenten die op een dergelijke openbare school werken gaan staken. Er moet met andere scholen worden geconcurrereerd, maar die strijd begint met één hand op de rug. Als een school het langdurig niet goed doet, loopt de docent kans zijn baan te verliezen, omdat de overheid de school sluit en als charterschool heropent. Toch lijkt het er wel op dat die scholen het na heropening als charterschool vaak beter gaan doen. Het curriculum is minder dwingend en er is ruimte voor een andere didactische aanpak. Daar ligt een oplossing voor de problemen in het Amerikaanse onderwijssysteem: scholen moeten meer middelen en ruimte krijgen om aan didactische vernieuwing te werken. De vraag blijft evenwel of dat kan worden gerealiseerd door met geld van Gates, of van een schooldistrict, op een beperkt aantal scholen de mogelijkheid te creëren iets anders te gaan doen. Dat leidt vroeg of laat tot ongenoegen en stakingen bij de openbare scholen en de leraren die op die scholen werken. ◀

Noot

1. *De Volkskrant*, 13 september 2012

Coen Gelinck was in de Verenigde Staten op uitnodiging van het Amerikaanse Department of State. In het bovenstaande artikel geeft hij zijn eigen visie weer, het artikel weerspiegelt niet de opvattingen van het Department of State of de organisatie achter SUSI 2012.

Wilt u op dit verslag reageren, stuur dan een e-mail naar: c.gelinck@maatschappijenpolitiek.nl

Foto: Koen van Rossum

Sorry kiezer!

Voor de tweede keer deze jaargang moet ik op een column terugkomen, ook deze keer vanwege de lange productietijd van dit blad. Het stukje dat ik voor de verkiezingen moest inleveren zou de lezer pas erna onder ogen komen. Ik had de Nederlandse kiezer bij voorbaat de oren gewassen voor zijn populistische domheid. Ik ging er kennelijk blind vanuit dat de uitslag weer om te huilen zou zijn en wat zien we nu? Hij stemde verstandig! Of de ergste populist bleef gewoon thuis, dat kan natuurlijk ook.

Tien jaar kankeren en hersenloos stemmen vond hij blijkbaar genoeg. Verveld trok hij zich terug. Makkend laat hij de publieke zaak nu weer over aan die vervloekte elite. Iedereen voor rot schelden doet hij voortaan alleen nog maar via de (a)sociale media. Is hij door mijn columns tot inkeer gekomen of kunnen ook domme mensen voortschrijdend inzicht vertonen?

Het pseudoniem *Grom* eist - nomen est omen - dat ik grimmige moppercolumns schrijf. Gezien mijn leeftijd gaat me dat steeds gemakkelijker af, ze worden als het ware vanzelf met de jaren steeds azijniger. Totdat, zoals nu al twee keer achter elkaar, het hieronder afgebeelde keffertje pijnlijk in zijn eigen staart bijt.

Lieve kiezer, het spijt me. Ik beloof dat ik u met wat meer vertrouwen zal bejegenen en uw vele tekortkomingen milder zal bezien. Maar dan moet u me electoraal niet meer zo laten schrikken!

Grom

g.vanrossum@maatschappijenpolitiek.nl

Kaste, godsdienst en seculiere staat

Jan de Kievid

Bij de onafhankelijkheid van India in 1947 oordeelden belangrijke leiders vernietigend over het kastenstelsel. Jawaharlal Nehru, premier van 1947 tot 1964, noemde het 'reactionair, inperkend en een belemmering voor vooruitgang. In dat kader kunnen geen gelijkheid in status en kansen of politieke democratie bestaan. Er is een inherent conflict tussen deze twee concepten en maar één van de twee kan overleven.' Bhimrao Ramji Ambedkar, leider van de kastelozen of onaanraakbaren en voorzitter van de Grondwetcommissie, noemde kaste 'een monster' dat eerst moest worden gedood alvorens politieke en economische hervormingen door te voeren.

In West-Europa zette democratisering pas door nadat individuele rechten van burgers waren erkend en een of andere vorm van secularisering was begonnen. In India lag dat omgekeerd. De opstellers van de grondwet wilden een seculiere staat scheppen met godsdienstvrijheid en individueel burgerschap met gelijke rechten, dus ook kiesrecht voor de grote meerderheid van analfabeten. Om echter gelijke burgerrechten te garanderen, besloten zij met een beroep op groepsrechten het hindoeïstische kastenstelsel aan te tasten. De categorie van kastelozen/ onaanraakbaren (later Dalits genoemd) werd afgeschaft en discriminatie van deze mensen verboden. Gezien de vreselijke vernederingen en discrimina-

tie die zij hadden ondergaan, kregen zij gereserveerde plaatsen in het parlement, bij overheidsbanen en hoger onderwijs (16 procent, evenredig aan hun aandeel in de bevolking). Tijdens de stabiele periode van de dominantie van Nehru en zijn Congrespartij stemden Dalits meestal trouw op deze partij, als cliënten van hun landheer. In de partij gaven de hoogste kasten de toon aan, Dalit-parlementsleden hielden zich stil. Kaste werd geleidelijk wat minder belangrijk, met name in de omgang tussen mensen in grote steden, maar bleef vaak dwingend bij huwelijksluitingen. Na ongeveer twintig jaar onafhankelijkheid begonnen Dalitleiders de macht van de Dalit-stem te beseffen. Hun vaak

regionaal opererende partijen kregen veel stemmen. Dalits kregen door onder andere meer onderwijs meer zelfvertrouwen en gedroegen zich minder onderdanig tegenover de hogere kasten. Ze stelden zich minder op als van patroons afhankelijke cliënten.

Standbeelden

Opmerkelijke successen behaalde de BSP, een partij geleid door Mayawati, een Dalitvrouw uit een arme familie, maar met een universitaire opleiding. Vanaf 1995 leidde zij als eerste Dalitvrouw vier maal een deelstaatregering, die van Uttar Pradesh, India's grootste deelstaat met 200 miljoen inwoners. Als de absolute meerderheid ontbrak sloot zij coalities met allerlei soorten partijen, ook met die van hogere kasten. Mayawati kreeg bekendheid door haar openlijke minachting voor traditionele machthebbers, het tonen van weinig respect voor democratische instituties, het vervangen van topambtenaren uit hogere kasten door mensen uit haar eigen achterban, grote feesten bij haar verjaardag, corruptie en zelfverrijking. Ze liet overal standbeelden oprichten van Dalitleider Ambedkar (1891-1956), die tegenwoordig natiewijd door Dalits wordt vereerd. Na enige tijd volgden standbeelden van haarzelf. Maatregelen ter verbetering van de positie van de armste groepen bleven echter beperkt. Toch bleven Dalits Mayawati steunen, al werd ze in 2012 weggestemd, met wat minder stemmen dan in 2007 maar door het Engelse soort districtenstelsel veel minder zetels. Veel Dalits bewonderen haar optreden en voelen zich voor het eerst niet meer veracht en vernederd. Deze en andere groepen streven naar sociale rechtvaardigheid en gelijkheid. Daarmee bedoelen ze niet gelijke kansen voor alle individuen en een einde aan uitbuiting, maar beëindiging van discriminatie, met erkenning van en gelijke rechten voor groepen zoals kasten. De positie van Dalits is verbeterd, maar ze zijn gemiddeld nog steeds veel armer en lager opgeleid dan andere Indiërs. Discriminatie is verminderd, maar niet verdwenen. Het reserveringsbeleid heeft aan die vooruitgang vrij weinig bijgedragen. Slechts een klein deel van de 190 miljoen Dalits heeft daarvan kunnen profiteren. Slechts 3

Een van de vele standbeelden van Dalit-leider B.R. Ambedkar (foto: Wikimedia)

procent van de totale werkgelegenheid bestaat uit overheidsbanen en een vergelijkbaar percentage Indiërs volgt hoger onderwijs. De psychologische en politieke effecten van dit beleid zijn echter aanzienlijk.

Vloeiend

Dat veel in India niet vastligt, maar vloeiend in beweging is, geldt ook voor kastepartijen. Vaak vallen die moeilijk te onderscheiden van andere partijen. In ingezonden brieven in de kwaliteitskrant *The Hindu* op 7 maart 2012 over de deelstaatverkiezingen in Uttar Pradesh stelde de ene schrijver dat het 'in wezen een strijd was tussen twee op kaste gebaseerde partijen', terwijl de ander meende dat de uitslag bevestigde dat 'op kaste gebaseerde politiek aan het verdwijnen is.' De grondleggers van de Indiase democratie wilde godsdienst buiten de politiek houden. De massale moord-

partijen tussen hindoes en moslims bij de splitsing van Brits-Indië in 1947 in een overwegend hindoeïstisch India en een islamitisch Pakistan en de moord op Mahatma Gandhi in 1948 door een extremistische hindoe hadden hen daarin gesterkt. Enkele decennia waren er geen belangrijke partijen op godsdienstige grondslag en bleef geweld tussen godsdienstige gemeenschappen beperkt. Dat werd anders vanaf de jaren tachtig toen ook Congrespartij-leiders als Indira Gandhi en haar zoon Rajiv af en toe communale gevoelens aanspraken om stemmen te winnen. De Bharatiya Janata Partij (BJP) kwam op als voorname hindoe partij, die zich tegen moslims keerde en aan de seculiere staat begon te tornen. Ongeveer 80 procent van de bevolking is hindoe en 14 procent moslim. De BJP wilde van India een hindoe staat maken, gebaseerd op 'één natie, één volk, één cul-

tuur', waarin voor niet-hindoes, vooral moslims, geen plaats was; dus geen erkenning van culturele en religieuze diversiteit en van belangrijke democratische principes.

Middenklassen

De BJP en verwante organisaties stimuleerden conflicten tussen hindoes en moslims, die leidden tot enkele duizenden doden in 1992 en 2002. Mensen werden tegen elkaar opgezet door met name tot de middenklassen behorende partijaanhangers en patroons. Bij de moordpartijen op moslims in 2002 in de deelstaat Gujarat greep de BJP-deelstaatregering nauwelijks in, misschien stimuleerde de regering die zelfs. De BJP steunt sterk op hogere kaste hindoes en mensen uit de middenklassen. Het idee dat middenklassen de

Verkiezingsnederlaag van Mayawati in maart 2012 (bron: The Hindu, 7 maart 2012)

steunpilaar van de democratie zijn gaat hier niet op.

In 1996 en van 1998 tot 2004 vormde de BJP samen met andere partijen de landelijke regering. Die voor een meerderheid noodzakelijke coalitiegenoten waren weinig geneigd om van India een hindoeestaat te maken. Daardoor kwam de BJP niet ver met haar meest kenmerkende punten. De nederlaag van de BJP in 2004 werd als een overwinning van democratisch en seculier India gezien. Sindsdien is de BJP enigszins op haar retour, maar is het nog wel de grootste nationale partij na de Congresspartij.

Afgelopen decennia is identiteitspolitiek op basis van kaste, religieuze, regionale of andere identiteiten belangrijker geworden. De BJP wil mensen vastpinnen op hun religieus-culturele hindoe-identiteit. Ze hebben echter meer identiteiten: als regiobewoner, Indiër, man of vrouw, behorend tot een kaste, klasse of beroepsgroep. Mensen wisselen regelmatig van politieke hoofdentiteit. Ook op het hoogtepunt van de BJP stemde maar een derde van de hindoes op de BJP. Tussen 2004 en 2007 was de premier een Sikh (een kleine religieuze minder-

heid), de president een moslim en de voorzitter van de Congresspartij een van oorsprong Italiaanse katholieke vrouw. De belangrijkste garantie tegen een BJP-meerderheid vormen Dalits en lagere kasten. Zij voelen niets voor een partij van hogere kasten en rijken.

Springlevend

De hoop van Nehru dat kaste zou verdwijnen en zijn idee dat democratie en kaste niet allebei konden overleven, zijn niet uitgekomen. Beide zijn springlevend. Terwijl kaste sociaal minder belangrijk is geworden, is politiek het omgekeerde het geval. Juist de democratie met algemeen kiesrecht en reserveringsbeleid heeft kaste gepolitiiseerd en vooral Dalits kansen geboden om zich te laten horen. Deze afstemming van politiek en kaste op elkaar is een vorm van de in het eerste artikel in de vorige *Maatschappij & Politiek* besproken wederzijdse aanpassing van een modern politiek systeem en een traditionele hiërarchische maatschappij. Politieke organisatie op basis van kaste is een modern verschijnsel. Er valt veel aan te merken op de omgang van leiders als Mayawati met democratische instituties, maar de

meeste Indiase politicologen menen dat de toegenomen politieke betekenis van kaste de democratie heeft versterkt. Voorheen uitgesloten groepen horen er nu bij, hun stem telt, al is hun positie nog onvoldoende verbeterd. Ze hebben belang gekregen bij de democratie en zorgen dat de grootste politiek-religieuze partij geen einde kan maken aan de seculiere staat of zelfs de democratie. ◀

Jan de Kievit is gepensioneerd docent Lerarenopleiding Maatschappijleer tweedegraads bevoegdheid. Dit is het tweede van drie artikelen over politiek en democratie in India. Het eerste artikel ging over de verhouding tussen de centrale staat en de delen.

Wilt u op dit artikel reageren, stuur dan een e-mail naar: menp@prodemos.nl

Anique ter Welle

Differentiëren blijft lastig

Differentiatie is hot! Regelmatig praten we op school over het belang ervan. Op een Montessorischool een vanzelfsprekendheid zou je zeggen. Het zit ons in het bloed. Immers: ieder kind volgt zijn of haar eigen weg, geholpen, uitgedaagd en aangemoedigd door ons docenten. Tot en met de derde klas zitten havo- en vwo-leerlingen bij ons op school door elkaar. In de bovenbouw is dat niet zo. Toch moet je ook daar differentiëren. Sterker nog: in elke klas zou je moeten differentiëren om iedere leerling op maat te kunnen bedienen.

Tot zover de woorden. In daden blijf ik het maar lastig vinden. Ongeveer 27 leerlingen per lesuur krijg ik voor me. Met verschillen in niveau (de ene havo-leerling is de andere niet), in leerstijlen en in belangstelling - en dat in alle mogelijke variaties. Al die leerlingen moeten dezelfde schoolexamens en hetzelfde eindexamen doen. Al die leerlingen hebben dezelfde boeken of readers voor hun neus en al die leerlingen zitten in hetzelfde lokaal, dat vaak niet heel groot is; en dan druk ik me voorzichtig uit. Wat leg ik uit en moet iedereen dan luisteren of mogen leerlingen dan zelfstandig aan het werk? Hoe kan ik, terwijl ik uitleg, in de gaten houden dat andere leerlingen aan het werk gaan en ook blijven? Moeten alle leerlingen dezelfde opdrachten uit het boek maken ter voorbereiding op een schoolexamen? Mogen sterke leerlingen opdrachten overslaan? Welke verdiepingsopdrachten heb ik voor sterke leerlingen? Welke extra opdrachten heb ik voor de minder sterke leerlingen? En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Verschillen tussen leerlingen zie ik eigenlijk altijd vrij snel. Montessoridocenten zijn goede observeerders. Toch vind ik mijn staat van dienst als differentieerder in de praktijk niet om over naar huis te schrijven. Leerlingen mogen wel eens kiezen tussen verschillende opdrachten. Ook mogen ze bijvoorbeeld zelf een onderwerp kiezen voor het onderzoek dat ze moeten doen en ook de keuze voor het boek voor het mondeling is behoorlijk vrij. Ook pedagogisch lukt het me best aardig om te differentiëren. De ene leerling heeft meer sturing nodig en af en toe een strakke hand, de andere leerling kan veel vrijheid aan en die geef ik ook, maar veel verder dan dit gaat het toch niet, moet ik eerlijk bekennen.

Dan is er ook nog die ene kleine vraag over die differentiatie in leerstijlen. Is het niet goed om juist ook af en toe eens iets op een andere manier te leren dan je van nature gewoon bent om te doen en is het niet de taak van docenten om leerlingen op dat punt te stimuleren? Dus juist niet kunnen kiezen voor die posteropdracht, maar een stuk moeten schrijven. Of andersom? Of is dat nou juist ook weer differentiëren, maar dan tegengesteld?

Veel vragen. Maar daar kan ik me toch ook niet eeuwig achter blijven verschuilen. Kortom: geen woorden, maar daden! Waar heb ik dat vaker gehoord? Ik ga een aantal extra ondersteunende opdrachten maken voor leerlingen die dat nodig hebben en vooral ook een aantal verdiepingsopdrachten voor leerlingen die wel wat extra uitdaging kunnen gebruiken. Nu alleen nog even een rustig moment vinden. ◀

Geknipt

kabinet bleek de beste oplossing. Zij waren het gemiddeld 13,6 van de dertig keer met elkaar oneens. Een andere mogelijkheid is een coalitie van VVD, PvdA en CU. Die geniet de voorkeur van Scheijgrond, zelf raadslid voor de ChristenUnie in Barneveld. Met een gemiddelde onenigheid van 16,6 van de dertig, de op één na beste coalitiemogelijkheid.

'Natuurlijk is dit nattevingerwerk en is de uitslag nooit te voorspellen, maar het is een leuke manier om de leerlingen iets bij te brengen over de politiek en over het verschil tussen links en rechts.'

(Bron: *De Stentor/Veluws Dagblad*, 13 september 2012)

Of de politiek leeft onder middelbare scholieren is maar zeer de vraag, maar op een heel aantal scholen in Apeldoorn gingen de leerlingen deze week naar de stembus. 'Nee, wat denkt u? Was uzelf geïnteresseerd in politiek toen u 15 was? Maar dankzij Scholierenverkiezingen gaan de leerlingen er meer over nadenken'.

Nella Star, docent Maatschappijleer van het Veluws College Cortenbosch, in *De Stentor/Apeldoornse Courant*, 12 september 2012

PvdA wint Scholierenverkiezingen

De PvdA is de grote winnaar van de Scholierenverkiezingen. De partij kreeg 22,3 procent van de stemmen, op de voet gevolgd door de VVD die 18,3 procent kreeg. De PVV werd de derde partij met 12,6 procent van de stemmen. ProDemos, die de scholierenverkiezingen organiseert, maakte de uitslagen bekend. D66 kreeg 9,8 procent, de SP 8 procent en GroenLinks en het CDA moeten het met respectievelijk 4,0 en 3,2 procent van de stemmen doen. De grote verrassing van de Scholierenverkiezingen is de Piratenpartij. Deze partij haalde 9,4 procent van de stemmen. De Partij voor de Dieren kreeg 5,2 procent.

In totaal 117.650 jongeren van 436 scholen in het voortgezet onderwijs en het mbo hebben hun stem uitgebracht.

(Bron: ANP, 11 september 2012)

'De verplichte maatschappelijke stage heeft voor ons geen prioriteit. De partij besteedt het geld liever aan het verbeteren van het onderwijs.'

PvdA-Kamerlid Jeroen Dijsselbloem over het wegbezuinigen van de maatschappelijke stage door de VVD en de PvdA, in *Trouw*, 22 september 2012.

Interesse wekken voor politiek lukt beste op school

Scholen zijn de beste plaats om jongeren over politiek te informeren, zegt onderzoeker Politieke Communicatie Chris Aalberts: 'School is een serieuze setting, daarom is het goed als docenten aandacht aan de verkiezingen besteden. Op school letten leerlingen op en wordt hun interesse gewekt'.

Hans Teunissen, docent Maatschappijleer op De Nassau in Breda, beaamt dat: 'Het beeld dat jongeren niet in politiek zijn geïnteresseerd, klopt niet. Natuurlijk is er een verschil tussen leerlingen die thuis de krant lezen en leerlingen uit gezinnen waar aan tafel nooit over politiek wordt gesproken, maar zodra ze op school met politiek in aanraking komen, wordt hun interesse meestal gewekt. Aan de hand van debatten en interviews leren ze waar de partijen voor staan. Het gaat niet om alle standpunten over hypotheekrenteaftrek, maar om de indeling van het politieke landschap: conservatief versus progressief, links en rechts. Hoe werkt het spel om de macht? Dat koppelen we aan het spel van de media: wat is de invloed van televisie, internet en kranten? Al onze leerlingen gaan op excursie naar de Tweede Kamer. Door de politici live te zien vanaf de publieke tribune, komt de politiek voor hen een stuk dichterbij'.

(Bron: *BN/De Stem*, 10 september 2012)

Coalitie gevormd in een lesuur

Een coalitie vormen in vijftig minuten, terwijl de meeste formateurs nog niet eens stemgerechtigd zijn. Eén les Maatschappijleer blijkt voldoende. Volgens een analyse van de havo-5-leerlingen op het Christelijk College Groevenbeek [in Ermelo, red.] heeft een overwegend links kabinet de meeste kans van slagen. De coalitie van PvdA, CDA, SP en D66 kwam als beste uit de bus.

Voor de analyse heeft docent Maatschappijleer Lukas Scheijgrond de kieswijzer op internet gebruikt: 'Ik heb uitgerekend hoe vaak de verschillende partijen het onderling met elkaar oneens waren, door de antwoorden op de dertig stellingen te vergelijken. Daarnaast stond het aantal zetels dat de partijen in de laatste peiling kregen.' Aan de leerlingen de schone taak om coalities te vormen. Nadat er acht mogelijke coalities waren gevormd, werden alle onenigheden van de coalitiepartijen bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal partijen in de coalitie. Een links

Recensie

De media, de politiek, de kiezers en de fact-checker

Hans van der Heijde

De eerste keer dat Hans van der Heijde de fact-checker - het nieuwe speeltje van de politieke verslaggeving, geïntroduceerd tijdens de verkiezingscampagne - zag, dacht hij even dat hij per ongeluk op de zapknop had gedrukt en op een ander net in een quiz was beland. De triomfantelijke toon van presenteren van de fact-checkers kwam hem voor als tamelijk misplaatst. Op onware verzinsels vielen de lijsttrekkers zelden te betrappen, meestal was het oordeel half waar en vaak ging het om een contextloze hineininterpretatie als hard feit van een helemaal niet zo harde bewering: de fact-checker checkte iets wat de politicus in kwestie nauwelijks als hard feit had gepresenteerd.

'Kwam me voor', 'zelden', 'vaak': een communicatiewetenschapper met hart voor empirisch onderzoek zou een dergelijke zin niet schrijven, die gaat onderzoek doen. Rens Vliegthart is een dergelijke communicatiewetenschapper. In zijn boekje *U kletst uit uw nek* (de titel is ontleend aan toenmalig minister Piet Hein Donner) vat hij vijftig jaar theorievorming en onderzoek naar de wederzijdse invloedsrelaties tussen media, politiek en publiek samen, aangevuld met resultaten van onderzoek naar enkele waarheden die menigeen als koeien beschouwt, maar amper kalveren blijken. Bent u, net als velen met u, van mening dat de politieke kennis van de Nederlanders burgers afneemt, terwijl tegelijkertijd het politieke cynisme ('politici zijn zakkenvullers') toeneemt? Onderzoek toont aan dat zowel die kennis als dat cynisme de afgelopen tien jaar stabiel zijn gebleven. Uw mening berust dus niet op waarheid. Wel is er een zekere stijging waarneembaar ten opzichte van de periode voordien. De fact-checker komt hier wellicht dus tot het oordeel *halve waarheid*.

Rens Vliegthart, U kletst uit uw nek - over de relatie tussen politiek, media en de kiezer, Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam 2012, 158 pagina's, ISBN 978-03-513-7592, € 15.

Medialogica

Voor maatschappijleerdocenten is *U kletst uit uw nek* een handig boekje. De injectienaaldtheorie en dat rijtje andere theorieën over de relatie tussen massamedia en burgers worden niet alleen goed uitgelegd, de voorbeelden die Vliegthart aandraagt zijn direct bruikbaar in lessen daarover. Vliegthart legt op begrijpelijke en met veel voorbeelden geardeerde wijze uit dat media weliswaar veel invloed op politiek en dus op politiek hebben, maar dat 'it takes two to tango': politici gaan te gemakkelijk mee in de medialogica en 'laten hun gedrag te veel bepalen door de angst die zij hebben om onwelgevallig - of misschien nog erger: helemaal niet - in de publiciteit te komen'.

Gegeven de tendens naar meer infotainment

hangt het electorale succes

van politici

sterker af van hun

kwaliteiten als entertainer.

Gegeven de tendens naar meer infotainment - ten koste van informatie - gaat het electorale succes van politici sterker afhangen van hun kwaliteiten als entertainer. Die fact-checker was nieuw, maar gold dat ook voor het naast politici laten aanschuiven van cabaretiers in talkshows, aldus politici vooral de maat nemend op hun vermogen vlotte kwinkslagen te produceren en met een schaterlach beledigende grappen te incasseren, kortom: op hun entertainerschap? Overigens is dat uitnodigen van een cabaretier natuurlijk (ook) een vorm van journalistieke luiheid. ◀

De Onderwijscoöperatie

De Onderwijscoöperatie is een initiatief van de belangrijkste onderwijsvakorganisaties in Nederland: de Algemene Onderwijsbond, Beter Onderwijs Nederland, CNV Onderwijs, de Federatie van Onderwijsvakorganisaties en Platform VVVO. Deze vijf organisaties zetten zich samen in voor de versterking van de kwaliteit en de positie van de beroepsgroep leraren. De NVLM is lid van het Platform VVVO, vandaar dat wij deze pagina deze keer gebruiken om de informatie die wij via het Platform VVVO over het lerarenregister ontvingen aan u door te geven.

Coen Gelinck

Registerleraar.nl

De kwaliteit van onderwijs in Nederland is hoog en dat willen leraren samen zo houden. Kwaliteitsonderwijs is alleen mogelijk met bevoegde en bekwaame leraren die zich blijven ontwikkelen. Bijvoorbeeld via na- en bijscholing. Leraren in het basis-, voortgezet, middelbaar beroeps- en speciaal onderwijs die voor kwaliteit gaan en voor hun beroep staan, schrijven zich daarom in op *registerleraar.nl*. Door mee te doen met *registerleraar.nl* versterken leraren hun professionaliteit en hun professionele positie.

Professionaliteit: bevoegd, bekwaam en in ontwikkeling

Een leraar kan zich op *registerleraar.nl* inschrijven als hij beschikt over de benodigde diploma's en als leraar werkt. Een registerleraar toont dus publiekelijk aan

dat hij bevoegd en bekwaam is en investeert in zijn professionele ontwikkeling; het fundament onder kwaliteit.

Professionele positie: kwaliteit, zeggenschap, mogelijkheid en middelen

Een leraar die zich inschrijft, wil zich houden aan de eisen die het register aan professionele ontwikkeling stelt. Bovendien heeft de leraar hiermee grip op zijn eigen ontwikkeling.

De eisen voor bekwaamheid en professionele ontwikkeling worden door leraren zelf opgesteld. Samen vormen deze eisen de beroepsstandaard, die door *registerleraar.nl* wordt gewaarborgd. De beroepsstandaard geeft richting aan de ontwikkeling van leraren en biedt leraren houvast. Bijvoorbeeld in gesprekken met de school als de werkgever of, in groter verband, met de politiek. Naast kwaliteit en zeggenschap moeten leraren immers ook de mogelijkheid en middelen hebben om in hun professionele ontwikkeling te investeren. Samen versterken registerleraren de beroepsgroep en waarborgen ze de kwaliteit van leraren, en daarmee de kwaliteit van onderwijs in Nederland. Bij een registerleraar is onderwijs in goede handen.

Inschrijven

Registreren op *registerleraar.nl* is eenvoudig. Leraren schrijven zich online in en krijgen een eigen pagina die alleen voor de leraar zelf zichtbaar is. De naam van de leraar en de naam en de plaats van de school waar hij werkt, is voor iedereen zichtbaar.

Op zijn persoonlijke pagina houdt een leraar zijn professionele ontwikkeling bij, zoals de opleidingen, cursussen en studiedagen die hij volgt of wat hij aan professionele zelfstudie of commissiewerk in relevante verenigingen doet. Als de leraar dit wil, kan hij zijn persoonlijke pagina ook zichtbaar maken voor de school waar hij werkt. Eén keer in de vier jaar beoordeelt een registercommissie of de professionele ontwikkeling van een leraar aan de eisen voldoet. Er zijn verschillende registercommissies, afgestemd op de verschillende onderwijssectoren. De commissies bestaan uit geregistreerde leraren. Voldoet de leraar aan de eisen? Dan is hij opnieuw voor een periode van vier jaar registerleraar.

Vliegwielt voor kwaliteit

De commissies van leraren beoordelen na- en bijscholingsaanbod vooraf. Zo ontstaat een compleet overzicht van kwalitatief hoogstaande opleidingen, cursussen en andere ontwikkelingsmogelijkheden. Op termijn zorgt de informatie uit *registerleraar.nl* er ook voor dat het aanbod voor professionele ontwikkeling nog beter op de behoeften van leraren kan worden afgestemd, zowel in soort aanbod als in de kwaliteit van het aanbod - bijvoorbeeld doordat leraren zelf kunnen beoordelen of ze een gevolgde opleiding, cursus of studiedag nuttig en leerzaam vonden en of ze deze aan collega's zouden aanbevelen. Het register stimuleert samen te werken aan kwaliteit, waardoor het op termijn kan gaan fungeren als vliegwielt voor verdere verbetering van de kwaliteit van onderwijs in Nederland, bijvoorbeeld door met elkaar mee te kijken in de klas of intervisie te organiseren.

NVLM-bestuur

Hans Teunissen, voorzitter

telefoon: 06-28125692

e-mail: hansteunissen@nvlm.nl

Coen Gelinck, vice-voorzitter

e-mail: coengelinck@nvlm.nl

Felix van Vugt, secretaris

Amaliastraat 50

3522 AW Utrecht

telefoon: 06-16431651

e-mail: felixvanvugt@nvlm.nl

Tom Stroobach, penningmeester

telefoon: 0320-249481

e-mail: tomstroobach@nvlm.nl

Ingrid Faas, ledenadministratie

e-mail: ingridfaas@nvlm.nl

Riemer Bouwmeester

riemberbouwmeester@nvlm.nl

Ruth Esselink

e-mail: ruthesselink@nvlm.nl

Arthur Pormes

e-mail: arthurpormes@nvlm.nl

Hetty Schepers

e-mail: hettyschepers@nvlm.nl

Aukje Schrijver

e-mail: aukjeschrijver@nvlm.nl

www.nvlm.nl

Girorekening NVLM: 1889654

Gesignaleerd

Donor

Van 22 tot en met 28 oktober was de landelijke Donorweek. In deze week werd in heel Nederland aandacht besteed aan orgaan- en weefseldonatie. Op radio, op televisie, online en in de krant werd het onderwerp besproken. Docenten kunnen mooi hierbij aansluiten met www.donorwise.nl. Deze lesmodule over orgaan- en weefseldonatie geeft zowel inhoudelijke informatie als handvatten voor interessante discussies. *DonorWise* is nu uitgebreid met drie modules voor de bovenbouw. Waarom en hoe maak je een keuze, wat is je eigen visie op orgaandonatie en wat zijn maatschappelijke dilemma's? Door de verschillende werkvormen kunnen de leerlingen examenvaardigheden toepassen zoals schrijf- en spreekvaardigheden. Orgaan- en weefseldonatie is een actueel thema voor jongeren. Jongeren die 18 jaar worden, krijgen een brief van de overheid met de vraag of ze zich willen registreren in het Donorregister. *DonorWise* helpt jongeren hierover na te denken zodat zij voor zichzelf een keuze kunnen maken. Informatie: www.donorwise.nl.

Amerikaans staatsrecht

Het regeringsstelsel van de Verenigde Staten spreekt bijna iedereen tot de verbeelding. Amerika heeft de oudste, geschreven grondwet ter wereld en het regeringsstelsel functioneert in het algemeen naar behoren. Zowel in een jaar van verkiezingen (2012), als de tussenliggende perioden is het boeiend om te zien hoe deze grote democratie vanuit Washington DC wordt bestuurd. In het boek *Amerikaans staatsrecht* van jurist en voormalig Eerste Kamerlid Eric Janse de Jonge wordt uitvoerig ingegaan op de werking van het Amerikaanse regeringsstelsel. Naast leerstukken en theorie komen praktijkvoorbeelden en actuele gebeurtenissen aan de orde. Het boek bestaat uit twee delen. Het eerste deel geeft de context aan van het Amerikaans staatsrecht.

Ingegaan wordt op het begrippenkader, de historie van de koloniale periode tot en met de grondwet van 1787, de voor het Amerikaans staatsrecht relevante leerstukken. Ook wordt in dit deel ingegaan op het verschijnsel politieke partijen. In het tweede deel worden systematisch de bevoegdheden en de (on)macht van respectievelijk het Congres, de president en het *Supreme Court* besproken. Naast de tekst van de grondwet, worden ook ongeschreven bevoegdheden bij deze analyse betrokken en worden praktische voorbeelden ter illustratie gegeven.

Informatie: www.wolfpublishers.com.

United Netherlands High School Program

United Netherlands, een internationaal georiënteerde stichting met als missie het creëren van een platform waar getalenteerde, ambitieuze en gemotiveerde jongeren elkaar uitdagen om een eigen visie op sociale verantwoordelijkheid te ontwikkelen. De missie vertaalt zich naar de praktijk in de educatieve activiteiten, waarin *Model United Nations* (MUN) centraal staat.

Het *High School Program* van United Netherlands maakt de hierbij opgedane ervaring en kennis beschikbaar voor ambitieuze middelbare scholieren. Deze gespecialiseerde lesmodule bestaat uit een volwaardig trainingsprogramma voor een MUN-conferentie, waarbij de trainingsdagen op middelbare scholen plaatsvinden en de conferentie op de Radboud Universiteit Nijmegen. De trainingen en conferentie richten zich op alle verschillende facetten van MUN: spreken in het openbaar, debatteren, spreken; alles komt in een gevarieerd programma aan bod. Daarnaast staan plezier voor de leerlingen en hun persoonlijke ontwikkeling centraal.

Informatie: www.unitednetherlands.org of 024-3611137.

**Het komende nummer van
Maatschappij & Politiek
verschijnt op 3 december 2012**

Maatschappij & Politiek

is een uitgave van ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat. Hierin zijn tevens opgenomen de mededelingen van de NVLM. De redactieleden zijn in hun journalistieke werkzaamheden onafhankelijk.

Redactie

Bas Banning, Wolter Blankert, Radboud Burgsma, Douwe van Domselaar, Christine Elout, Coen Gelinck, Hans van der Heijde (hoofdred.), Lieke Meijs, Hessel Nieuwelink, Gerard van Rossum, Anique ter Welle, Jeff Peck (correspondent New York, VS).

Eindredactie

Maarten Cras

Vormgeving

Ady de Meester

Opmaak

Ron Zijlmans

Omslagfoto

Lea Bouwmeester (PvdA) tijdens bekendmaking uitslag Scholierenverkiezingen (foto: ProDemos)

Druk

Drukkerij Haasbeek

Uitgever

ProDemos

Hofweg 1H

2511 AA Den Haag

telefoon 070 7504646

e-mail: uitgeverij@prodemos.nl

Redactiesecretariaat

ProDemos

Hofweg 1H

2511 AA Den Haag

telefoon 070 7504646

e-mail menp@prodemos.nl

www.maatschappijenpolitiek.nl

Abonnementsprijzen M&P

Zie www.maatschappijenpolitiek.nl

Nieuwe abonnementen

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan na ontvangst van het abonnementsgeld. Afhankelijk van de ingangsdatum wordt een evenredig gedeelte van de prijs van een jaarabonnement in rekening gebracht. Abonnementen kunnen ook worden aangegaan met terugwerkende kracht. Dit is echter afhankelijk van de voorraad oude nummers. Aankomende van nieuwe abonnementen bij de uitgever.

Beëindiging abonnement

Opzegging schriftelijk tot 1 december van het lopende abonnementsjaar.

Auteursrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder voorafgaande toestemming van de redactie met uitzondering van de tekst van het leerlingmateriaal, indien dit geschiedt zonder winstoogmerk. In alle gevallen dient de bron duidelijk te worden vermeld.

Advertenties

Zie www.maatschappijenpolitiek.nl.

Of op aanvraag bij de uitgever,

telefoon 020 5217600.

Kopij en mededelingen

Bijdragen naar het redactiesecretariaat.

ISSN 1566-1555

Yes you can!

De Amerikaanse presidentsverkiezingen in uw lessen

Op dinsdag 6 november gaan de Amerikanen naar de stembus. In Nederland volgen we deze verkiezingen op de voet. De president van de Verenigde Staten wordt gezien als één van de belangrijkste leiders van de wereld. Alle reden dus om ook in de les aandacht te besteden aan deze verkiezingen. Doe mee aan de Scholierenverkiezingen en bestel de Onderwijskrant.

- **Scholierenverkiezingen**

Voordat de Amerikanen naar de stembus gaan, kunnen uw leerlingen op school hun stem

uitbrengen. Kiezen zij voor Mitt Romney of Barack Obama? De Scholierenverkiezingen zijn van vrijdag 2 november tot en met dinsdag 6 november.

- **Onderwijskrant (v)mbo**

In de (v)mbo-krant is aandacht voor the American Dream. Hoe klim je op van krantenjongen tot president? Daarnaast ook ruim aandacht voor de overeenkomsten en verschillen tussen Republikeinen en Democraten en het Amerikaanse kiesstelsel in een notendop.

- **Onderwijskrant havo/vwo**

De havo/vwo-krant start met Mount Rushmore; vier presidenten uitgehakt in een rots. Samen symboliseren zij de eerste 150 jaar van de Amerikaanse politieke geschiedenis. Daarnaast ruim aandacht voor de Amerikaanse verkiezingscampagne en de strijd om de swing-states.

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos

Ga naar www.prodemos.nl/vs voor meer informatie. Daar kunt u de krant bestellen en uw school aanmelden voor de Scholierenverkiezingen.